

LẬP DÀN Ý BÀI VĂN NGHỊ LUẬN

KẾT QUẢ CẦN ĐẠT

- Nắm được cách lập dàn ý bài văn nghị luận.
- Lập được dàn ý bài văn nghị luận.

I - TÁC DỤNG CỦA VIỆC LẬP DÀN Ý

Lập dàn ý là công việc lựa chọn và sắp xếp những nội dung cơ bản dự định triển khai vào bố cục ba phần của văn bản. Việc lập dàn ý bài văn nghị luận giúp cho người viết bao quát được những nội dung chủ yếu, những luận điểm, luận cứ cần triển khai, phạm vi và mức độ nghị luận,... nhờ đó mà tránh được tình trạng xa đề, lạc đề hoặc lập ý; tránh được việc bỏ sót hoặc triển khai ý không cân xứng. Hơn nữa, có dàn ý người viết sẽ phân phối thời gian làm bài hợp lí, không bị rơi vào tình trạng “đầu voi đuôi chuột” như đã thấy trong khá nhiều bài làm văn ở nhà trường.

II - CÁCH LẬP DÀN Ý BÀI VĂN NGHỊ LUẬN

Ví dụ ta cần lập dàn ý bài văn nghị luận với đề bài sau :

Bàn về vai trò và tác dụng to lớn của sách trong đời sống tinh thần của con người, nhà văn M. Go-rơ-ki có viết : “Sách mở rộng trước mắt tôi những chân trời mới.”

Hãy giải thích và bình luận ý kiến trên.

Trước tiên, anh (chị) hãy đọc kĩ, xác định yêu cầu của đề bài và lần lượt tiến hành các bước sau :

1. Tìm ý cho bài văn

Tìm ý là tìm hệ thống luận điểm, luận cứ cho bài văn.

a) *Xác định luận đề*

Bài văn cần làm sáng tỏ vấn đề gì? Quan điểm của chúng ta về vấn đề đó như thế nào?

b) *Xác định các luận điểm*

Căn cứ vào đề bài, vào yêu cầu của bài văn và huy động những hiểu biết của mình, anh (chị) hãy suy nghĩ và trả lời các câu hỏi sau đây:

- Sách là gì?
- Sách có tác dụng như thế nào?
- Thái độ đối với sách và việc đọc sách như thế nào?

c) *Tìm luận cứ cho các luận điểm*

Hãy lần lượt trả lời các câu hỏi sau đây:

- Đối với luận điểm 1 (Sách là sản phẩm tinh thần kì diệu của con người):
  - + Sách là sản phẩm thuộc lĩnh vực nào của con người?
  - + Sách phản ánh, lưu giữ những thành tựu gì của nhân loại?
  - + Sách có chịu ảnh hưởng của thời gian và không gian không?
- Đối với luận điểm 2 (Sách mở rộng những chân trời mới):
  - + Sách đem lại cho con người những hiểu biết gì về tự nhiên và xã hội?
  - + Sách có tác dụng như thế nào với cuộc sống riêng tư và quá trình tự hoàn thiện mình?
- Đối với luận điểm 3 (Cần có thái độ đúng đối với sách và việc đọc sách):
  - + Thái độ của anh (chị) đối với các loại sách?
  - + Đọc sách như thế nào là tốt nhất?

2. Lập dàn ý

Anh (chị) hãy sắp xếp các luận điểm, luận cứ đã xác định được vào bố cục sau đây:

a) *Mở bài*

Nên mở bài trực tiếp hay gián tiếp? Làm thế nào để nêu được vấn đề và phương hướng nghị luận cho toàn bài?

b) *Thân bài*

- Sắp xếp các luận điểm theo trình tự nào cho hợp lí?
- Sắp xếp các luận cứ cho từng luận điểm ra sao?
- Cần triển khai luận điểm và luận cứ nào nhiều nhất? Tại sao?

- Cần lựa chọn và sử dụng các kí hiệu gì đặt trước các đề mục để dàn ý được rõ ràng, minh bạch ?

c) *Kết bài*

- Nên kết bài theo kiểu đóng hay mở ?
- Khẳng định những nội dung nào ?
- Mở ra những nội dung nào để người đọc tiếp tục suy nghĩ ?

GHI NHỚ

- Muốn lập dàn ý bài văn nghị luận, cần nắm chắc yêu cầu của đề bài để tìm hệ thống luận điểm, luận cứ rồi sắp xếp, triển khai chúng theo thứ tự hợp lí, có trọng tâm.
- Dàn ý bài văn nghị luận gồm ba phần : mở bài (giới thiệu và định hướng triển khai vấn đề), thân bài (triển khai lần lượt các luận điểm, luận cứ) và kết bài (nhấn mạnh hoặc mở rộng vấn đề).

III - LUYỆN TẬP

1. Sau đây là một đề làm văn :

Trong một lần nói chuyện với học sinh, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ : “Có tài mà không có đức là người vô dụng, có đức mà không có tài thì làm việc gì cũng khó.”.

Theo anh (chị), nên hiểu và vận dụng lời dạy đó của Người như thế nào ?

Một bạn đã tìm được một số ý :

- Giải thích khái niệm *tài* và *đức*.
- Có tài mà không có đức là người vô dụng.
- Có đức mà không có tài thì làm việc gì cũng khó.

Hãy :

- Bổ sung các ý còn thiếu.
- Lập dàn ý cho bài văn.

2. Hãy lập dàn ý cho bài văn nghị luận với đề bài sau đây :

Trong lớp anh (chị) có một số bạn gặp khó khăn trong đời sống nên chính mắng học tập. Các bạn đó thường mượn câu tục ngữ “Cái khó bó cái khôn” để tự biện hộ. Theo anh (chị), nên hiểu và vận dụng câu tục ngữ này như thế nào ?